

PANFLØJTE

Vi har ingen fund af panfløjter fra den danske oldtid. Men panfløjter er et instrument, som kan laves af mange forskellige materialer, og som kendes fra mange steder i verden. Måske kender I den græske myte om Pan?

Læs mere: Myten om Pan

Så det er ikke umuligt, at man også har haft dem her...

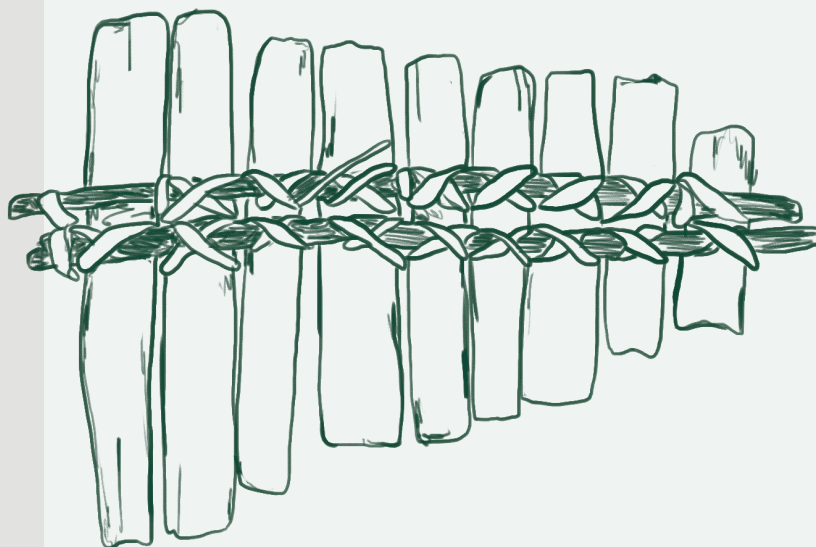
Panfløjter laves af en tørret hul stængel med 'knæ': I Danmark f.eks. af kvan, spansk kørvel og japansk pileurt. Men man kan også lave panfløjter af hule grene (i Danmark f.eks. hyld og pilebark) og hule knogler.

Bortset fra knoglerne, har man ikke fundet nogle af de her materialer i arkæologiske fund Danmark. Fra Polen findes en ca. 2800-2500 år gammel panfløjte af ben. Fra Holland findes en 1800-1900 år gammel romersk panfløjte af buksbomtræ, med udhulede rør.

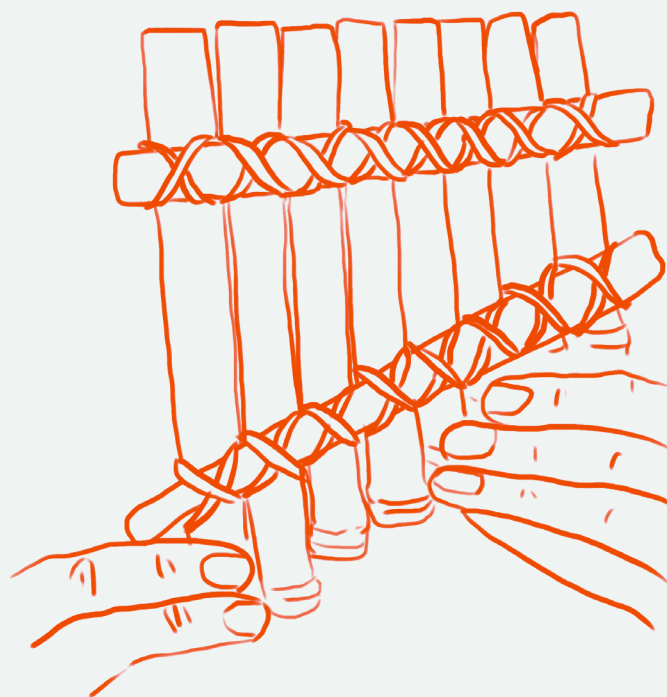
Vi ved ikke med sikkerhed hvad fløjterne blev brugt til i oldtiden, eller præcis hvordan de lød, men man kan forestille sig, at de blev brugt til signaler, og måske også til musik.

Panfløjte af træ fra Holland, ca. 1770 år gammel.

Panfløjte af ben fra Polen, ca. 2550-2800 år gammel.

Byggevejledning

Vi laver panfløjten af hyldegrene, det er nemt at få fat på.

1. Vælg nogle gode lige grene på 1,5-2,5 cm tykkelse.
2. Sav grenene i stykker i forskellig længde. Det er en god idé at save der hvor der er en 'knast'/et 'knæ', så er det nemmest at rense røret.
3. Det er længden som afgør tonehøjden, jo længere rør, jo dybere tone.
4. Forholdet mellem længde og diameter skal samtidig også passe: Røret skal helst være 7 til 14 gange længere end rørhullets diameter. Så er røret 1 cm i åbningen, klinger det bedst, når røret er mellem 7 og 14 cm i længde.
5. Udhul jeres træstykker... Brug et forbor til at få den bløde kerne ud af hyldegrenen. Rens grundigt efter med en rundfil eller det lange bor, for at få alle rester ud. Det skal være helt, helt, helt glat på inder-siden. Slib hellere for meget end for lidt.
6. Når rørene er hule og rene, skal I snitte barken af i den ene ende. Bare 1 cm. Slib kanten helt ren og lækker blød, den I skal blæse i.
7. Test fløjterne ved at lukke hullet i bunden med din håndflade, og blæs så på hullet i toppen ligesom når du blæser i en flaske. Er der lyd? Prøv at blæse svagt og kraftigt. Hvis der ikke er lyd, skal I rense røret en extra gang, og glatte kanten. Tjek også lige, at der ikke er en revne i træet. Er der det, kommer der nemlig ingen lyd!
8. Når I har testet, at I kan få lyd ud af fløjten, skal I lukke bunden med en lille klump ler.
9. Når alle rørene er færdige, kan I binde dem sammen. Så er det nemmere at spille på dem: Læg to smalle flade pinde på tværs af rørene, en over og én under. Bind pindene sammen, ved at vikle snor mellem rørene, så det hele spændes fast. Hvis det er nødvendigt, kan I binde et ekstra sæt pinde fast længere nede på rørene. Men det er ikke sikkert at det er nødvendigt!
10. Nu er det tid til at spille, I skal øve jer på at blæse over kanten...ligesom når I blæser på en flaske. Det er ikke så nemt af få en klar tone frem, så I skal ØVE, ØVE, ØVE jer.

